

Verkligheten och Idealet

En komparativ analys av demokratiska staters förhållande till statskicket
idealtyper

Almeen, Oscar & Karlsson, Daniella

Handledare: Björn Hammar

Seminariedatum: 2018-08-23

Statskunskap kandidatkurs
Självständigt arbete 15hp

Abstract

The system of government in modern democratic states can be categorized as presidential, semi-presidential or parliamentary depending on its relationship between the legislative, executive and judicial branches. This relationship is known as the separation of powers and is often regulated by a written constitution. While there are many studies explaining the ideal system, there are few researches made as to whether the states correspond with their theoretical ideals. This study aims at explaining the theories of Giovanni Sartori regarding these three different systems of government and thus creating an ideal for each system. With the help of case studies of three different states representing each system the study analyses as to whether the states of each system correspond with its ideals. The states chosen for this purpose is Australia as a representative of the parlamentaristic state, France as a semi-presidential system and USA which is a presidential system. All three of them are using a bicameral legislature and have a written constitution. The study aims to analyse the systems through a comparative method using a qualitative text analysis of the material used.

The results of this study shows that while the states at large resembles its ideal, there are some deviations. Australia and the United States of America fulfills Sartoris three criterias for their respective system, while France deviates from a majority of its ideal criterias as a hybrid semi-presidential system.

Keywords: *Parlamentarism, Presidentialism, Semi-Presidentialism, Separation of Powers*

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställning	4
1.3 Disposition.....	5
2. Teoretiskt/analytiskt ramverk.....	6
2.1 Tidigare forskning	6
2.2 Teoretiskt ramverk.....	11
3. Metod	15
3.1 Val av metod.....	15
3.2 Validitet & reliabilitet.....	16
3.3 Material.....	17
4. Fallstudier.....	19
4.1 Australien.....	19
4.2 Frankrike.....	20
4.3 USA	21
5. Analys.....	25
5.1 Analys och jämförelse	25
6. Slutsats & avslutande diskussion	29
6.1 Slutsats.....	29
6.2 Avslutande diskussion	31
7. Källförteckning.....	34

1. Inledning

Ett statskick är det sätt som en stat organiseras på, och kan kategoriseras på flertalet olika sätt. I denna studie utgår vi från moderna demokratier och strukturerar statskicken efter tre olika modeller av hur förhållandet mellan den verkställande och den legislativa makten behandlas. Ofta identifieras tre olika typer av statskick utifrån dess maktodelningsprincip; *presidentialism*, *parlamentarism* och "hybridtypen" *semipresidentialism*. (Boix & Stokes, 2007. s. 704). Maktodelningsprincipen kallas den doktrin som reglerar förhållandet mellan statliga maktorgan - ofta kategoriserat som den lagstiftande, verkställande och dömande makten i statsapparaten. Uppdelningen regleras oftast av moderna staters skrivna konstitutioner, och ligger till grund för den offentliga maktutövningen. Statens politiska legitimitet vilar på ett samtycke mellan de styrande och de styrda, och för att detta samtycke skall kvarstå bör maktförhållandet regleras för att i förlängningen undvika statens förfall. Ett folk fortsätter att vara ett folk oavsett om de styrande byts ut, vilket återspeglar styrets grundläggande roll i förhållande till folket.

Det finns flera teorier kring hur förhållandet i olika stater bör se ut, men förhållandevis lite gällande i vilken mån staternas faktiska tillämpning överensstämmer med de teoretiska idealen. Ingen kategoriseringsmodell är mer inflytelserik och dominerande än tanken om i presidentialism, parlamentarism och semi-presidentialism (Cheibub m.fl. 2013. S. 615). Trots denna tredelade kategoriserings centrala roll inom forskningen så finns inget uttalat standardiserat klassificeringssystem, det råder alltså inte något konsensus kring konceptet. För att en klassificering av denna typ skall vara användbar bör det finnas en förutsägbarhet i förhållande till kategorierna, det förutsätter att vissa stereotypiska attribut kopplade till styrelseskicken är unika för kategorin och att det råder viss homogenitet inom kategorierna. Det finns även ett intresse av att behålla ett system så simpelt som möjligt med relativt få kategorier för att användningsområdet ska bli så brett och lättförståeligt som möjligt. Ett tredelat klassificeringssystem inom de demokratiska styrelseskicken är allmänt erkänt och presenteras bland annat av Giovanni Sartori i publikationen *Comparative Constitutional Engineering* (1994).

Vi anser att det är av intresse att testa denna typ av klassificeringssystem och vi har valt att basera studien på Giovanni Sartoris stereotypiska attribut, eller så kallade idealtyper. Denna

studie ämnar pröva i vilken mån en klassisk kategorisering överensstämmer och bygger på en kategorisering av statskicken i enlighet med Giovanni Sartoris teori kring presidentialism, semipresidentialism och parlamentarism. Med hjälp av tre valda stater som representanter till respektive statskick ämnar vi undersöka huruvida det teoretiska idealet genom Sartori överensstämmer med konstitutionen i respektive stat. Resultatet av studien kan bli teorioproblematiserande eftersom att det inte råder något vetenskapligt konsensus i förhållande till kategoriseringsmodellen som används. I efterföljande del kommer studiens syfte och frågeställning att presenteras, och studiens disposition att tydliggöras.

1.1 Syfte

Denna studie har en teoriprovande ansats som ämnar till att undersöka och jämföra på vilket sätt idealtypiska definitioner av statskick överensstämmer med verkliga politiska system. Det statskickssystem som vi ämnar undersöka är en trepartsindeldad kategoriseringsmodell i form av parlamentarism, presidentialism respektive semipresidentialism. Idealtyperna kommer att beskrivas med hjälp av Giovanni Sartoris bok *Comparative Constitutional Engineering*, där författaren beskriver de olika statskicken och på så sätt skapar ideal för dem. Studien har valt att utgå från ett klassificeringssystem som är icke-hierarkiskt med tre klasser av demokratiska statskick, där indelningen genomförs med ledning av klassernas tilldelade attribut. Det återspeglar forskningsläget på området, där en tredelad modell är den mest använda typen av klassificering. För att konceptualisera detta använder vi oss av de attribut som Sartori tilldelar sina idealtyper. Dessa ideal ska vi sedan pröva och jämföra med hur det fungerar i tre länder som valts ut att representera respektive system. Denna studie är en komparativ studie som grundas på en kvalitativ forskningsmetod för att skapa en djupare förståelse för det valda ämnet. Som analysmetod har teoriprovande metod valts då vi har för avsikt att pröva Sartoris idealtyper på tre utvalda länder.

1.2 Frågeställning

Studiens fokus ligger på tillämpningen av maktdelningsprincipen i moderna politiska system, i förhållande till Sartoris idealtyper om statskick. En teoriprovande ansats tillämpas för att undersöka huruvida den idealtypiska definitionen beskriver verkliga politiska system utifrån den klassificeringsmodell som Giovanni Sartori presenterar. Därför faller det naturligt att separera frågeställningen till tre individuella frågeställningar rörande respektive system för att

få ett mätbart resultat rörande staternas förhållande till sina teoretiska ideal. De teoretiska idealen har i denna studie sin utgångspunkt i Giovanni Sartoris teori.

- Sett utifrån Sartoris teori om parlamentarismens idealtyp, till vilken grad kan det australiensiska statsskicket anses likna sitt ideal?
- Sett utifrån Sartoris teori om semipresidentialismens idealtyp, till vilken grad kan det franska statsskicket anses likna sitt ideal?
- Sett utifrån Sartoris teori om presidentialismens idealtyp, till vilken grad kan det amerikanska statsskicket anses likna sitt ideal?

1.3 Disposition

I uppsatsens första kapitel kommer presentation av studiens syfte och frågeställningar, i syftet ges en presentation av vad som ska undersökas och varför det valdes, de frågor som ska försöka besvaras presenteras även. I uppsatsens andra kapitel ges först en introduktion till tidigare forskning som gjorts inom det valda området. Efter det presenteras tidigare forskning inom studiens närområde följt av det teoretiska ramverket, som i denna studie består av en redogörelse för Giovanni Sartoris kriterier för idealtyperna av de tre demokratiska styrelseskicken. I det tredje kapitlet ges en presentation av den valda metoden, som är en komparativ studie och att en kvalitativ textanalys används på det valda materialet. Sedan hålls en diskussion av studiens validitet och reliabilitet, för att sedan avslutas med en presentation av materialet. I det fjärde kapitlet presenteras de valda länderna Australien, Frankrike och USA. I det femte kapitlet analyseras materialet från tidigare delar. I kapitel sex dras slutsatserna ifrån analysen och frågeställningarna besvaras i en avslutande diskussion, det hålls även en diskussion kring vad som kunde gjorts annorlunda och möjligheter till vidare forskning tas upp.

2. Teoretiskt/analytiskt ramverk

Denna del inleds med en presentation av utvalda tidigare forskningsbidrag inom ämnet för att sedan fokuseras på det ramverk studien ämnar att förhålla sig till. Under delen *2.1 Tidigare forskning* ämnar vi lyfta fram intressanta synpunkter och alternativa typologier inom ramen för studien, och förtydligar sedan den typologi som vi valt att använda oss av genom en kvalitativ textanalys på Giovanni Sartoris bok *Comparative Constitutional Engineering*.

Studien har för avsikt att pröva Sartoris idealtyper hos de olika statskicken och därför fokuserar vi på att framställa en grundlig förklaring av Sartori text. En av anledningarna till att vi väljer att lyfta fram just Sartoris kategoriseringsmodell är att den med en genomgående enkelhet conceptualiserar den klassiska tredelade kategoriseringen. Sartori använder sig av en kategorisering som visar förhållandet mellan kategorier med en systematik som blir lätthanterlig i förhållande till det empiriska material som sedan tillämpas på modellen. Sartori beskriver sin syn på de tre styrelseskicken och framställer de kriterier, eller ideal, som behöver finnas för att kunna kategorisera staters styrelseskick. Vi skildrar vår tolkning av detta relativt ingående under *2.2 Teoretiskt ramverk* med avsikt att underlätta för läsaren samt att skapa förståelse för teorin inför den kommande analysen.

2.1 Tidigare forskning

Denna del syftar till att påvisa uppsatsens förhållande till den tidigare forskning som bedrivits inom området. För att ge en vidare förståelse för bidraget som studien syftar till att ge så sammanfattas här inunder delar av den forskning som ligger i ämnet och frågeställningens närområde. Vi ämnar förtydliga studiens bidrag genom att inkludera tidigare studier i en kort sammanfattad form med fokus på dess kategoriseringsmodeller och resultat. För denna studie har det valts tre artiklar skrivna av Siaroff, Persson et.al & Cheibub et.al som anses vara välrenommerade inom ämnet.

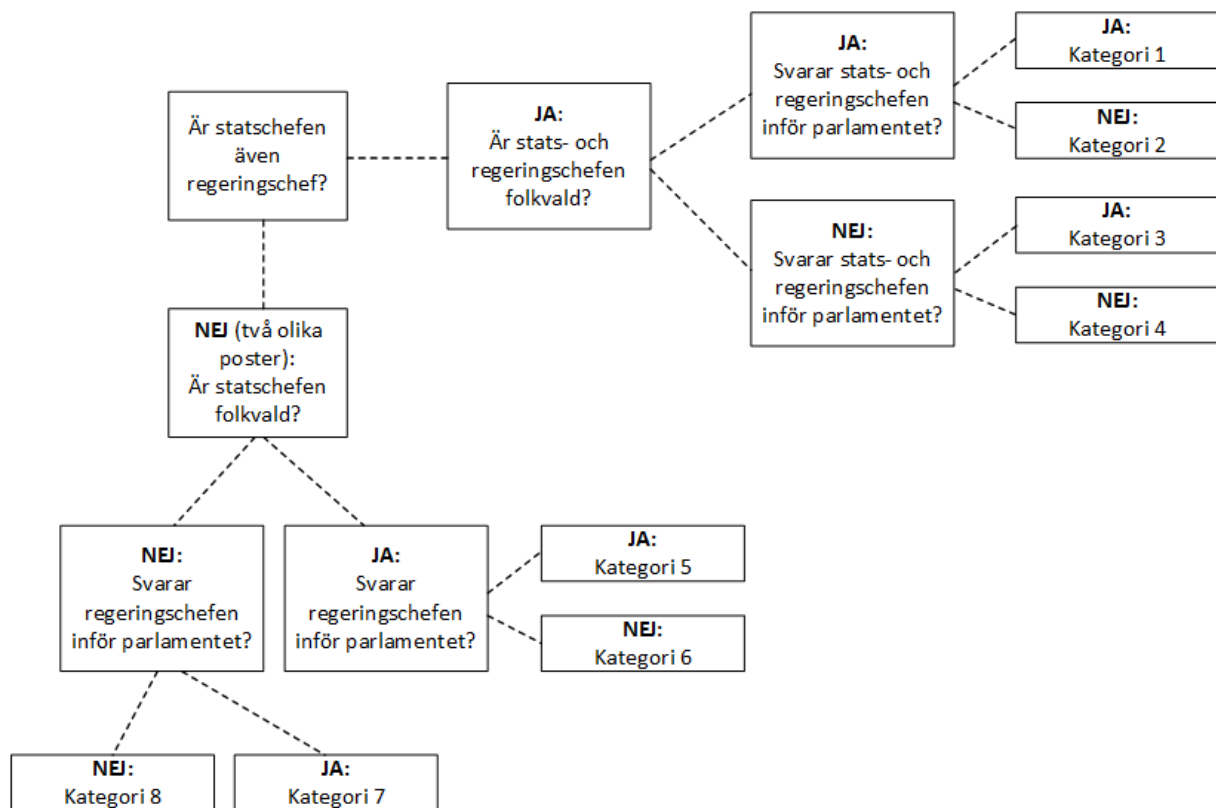
Alan Siaroff menar i sin publikation "*Comparative presidencies: The inadequacy of the presidential, semi-presidential and parliamentary distinction*" att kategorisering av statskick i enbart de klassiska tre kategorierna (parlamentarism, semipresidentialism samt presidentialism) är otillräcklig, framförallt i förhållande till det semipresidentiella systemet som innefattar en stor variation av olika typer av maktfördelning inom statsapparaten (Siaroff,

2003 s. 287). Siaroff jämför tidigare teorier inom ämnet men ser möjligheten att utöka klassificeringen i ett mer avancerat system där fokus för studien ligger på presidenten och den exekutiva maktens förhållande för att få en mer rättvis klassificering av statskicken. Utifrån ett fokus på presidenten istället för den inom forskningen traditionella utgångspunkten i regeringen skapar han åtta regimkategorier baserat på tre frågeställningar som besvaras i följd och utgör grunden för kategoriseringen: 1) Är statschefen också den enda regeringschefen, eller finns det en separat regeringschef; 2) Är statschefen tillsatt genom val? 3) Är regeringschefen (som också kan vara statschef) ansvarig inför lagstiftande församling och därmed även kan avsättas genom exempelvis ett missförtroendevotum? (Siaroff, 2003. S. 293)

Dessa tre frågeställningar resulterar i ett system där möjliga utfall av kombinationerna genererar 8 kategorier. Kategori 1 och 3: Länder med en enda stats- och regeringschef, valda på olika sätt men som svarar inför parlamentet. Kategori 2: Länder med en enda stats- och regeringschef vald genom folkval som inte svarar inför parlamentet. Kategori 4: Länder med en enda stats- och regeringschef vald på något sätt av parlamentet men inte svarar inför denna. Kategori 5: Länder med folkvald statschef och en separat regeringschef, där den senare svarar inför parlamentet. Kategori 6: Länder med folkvald statschef och en separat regeringschef, där den senare inte svarar inför parlamentet. Kategori 7: Länder med statschef vald på något sätt av den lagstiftande församlingen och en separat regeringschef där den senare svarar inför parlamentet. Kategori 8: Länder med en statschef som inte är folkvald, som i sin tur utser en regeringschef som inte svarar inför parlamentet. (Siaroff, 2003. S. 293–303)

Systemet gör sig mer lättöverskådligt visuellt förklarar enligt nedan figur (se nedan)

Figur 1: Siaroffs regimklassificering (Siaroff, 2003. S. 294)

Sammanfattningsvis så ämnar Siaroff att klassificera statskicken enligt ett schema som tar hänsyn till stats- och regeringschefen/ernas ställning i förhållande till parlamentet. Ett uttalat och tydligt fokus ligger på presidentens roll i de semipresidentiella systemen och ämnar till en mer träffsäker kategorisering än de teoretiker som inspirerat studien. De tre klassiska indelningarna mellan parlamentariskt, presidentiellt och semipresidentialistiska system får här ge vika för mer preciserade kategoriseringar som på ett tydligare sätt klargör maktförhållandena i statsapparaten. Semipresidentialism som koncept förkastas till fördel för vad Siaroff anser vara mer betydelsefulla kategorier som återspeglar den roll som presidenten faktiskt har. Resultatet blir lättöverskådligt i kategoriseringssystemet som med lätthet tillåts ritas upp i en figur för att synliggöra helheten på ett pedagogiskt sätt.

Den andra artikeln är skriven av Persson, Rolan & Tabellini och ska undersöka maktindelning inom presidentialism och parlamentarism i sin artikel *Separation of powers and political accountability* (1997). De kommer endast se till maktindelning i form av relation mellan den legislativa, exekutiva makten och folkets möjlighet att kräva ansvar. De väljer med andra ord att bortse från den juridiska makten men ser valet som ett sätt att kunna utkräva makt. Detta

gör folket i form av att ställa ett krav på ansvar, samt att de kan kräva avgång ifall maktmissbruk sker, detta kan göras i form av att exempelvis personen inte blir omvald. De valde även att undersöka maktindelning i de respektive systemen utifrån moderna ekonomisk teori. Syftet med artikeln är att se i vilken utsträckning ansvarstagande uppnås genom val och maktindelning. Persson et al beskriver i sin artikel att makten i de båda system är som ett lån, med detta menas att den framvalda sitter i sin maktposition på lån. Detta lån kontrolleras av folket genom val och de kan om de anser att exempelvis makten missbrukas dra tillbaka detta lån. Med att dra tillbaka lånet menas att folket ställer ett krav på ansvar, vilket i ett sådant fall inte uppnås och denne fråntas sin maktposition. Författarna valde att genomföra denna undersökning på presidentialism och parlamentarism i dess rena form för att de har olika maktförhållanden mellan den legislativa och den exekutiva makten (Persson et al, 1997. s. 1163–1168)

Nästa artikel som vi ämnar ta upp i detta avsnitt är Cheibub, Elkins och Ginsburgs publikation *Beyond presidentialism and parliamentarism* (2013). Författarna bakom denna publikation är skeptiska till den traditionella kategoriseringen av statsskick enligt den president-parlamentaristiska skalan och menar att den inte nödvändigtvis är systemiskt. Studien ämnar undersöka huruvida klassificeringen av en stat som parlamentariskt, presidentiellt eller semipresidentiellt tillåter betraktaren att korrekt anta vilken fördelning mellan legislativa och exekutiva maktinstrument inom staten som råder baserat på dess stereotypiska attribut. Man summerar den klassiska synen enligt analyschema baserat på egenskaper för de tre olika systemen och testar det på över fyra hundra utvalda konstitutioner skrivna mellan åren 1789 och 2006 som anses vara kopplade till antingen presidentialism, parlamentarism eller semi-presidentialism. Analysen genomförs med hjälp av en modell som visas i tabell 1 nedan.

Egenskaper	System		
	<i>Presidentialism</i>	<i>Parlamentarism</i>	<i>Semi-presidentialism</i>
Definierande egenskap			
Parlamentariskt förtroende	Nej	Ja	För regeringschefen

Statschef vald genom "popular election"	Ja	Nej	Ja
Valfria egenskaper			
Exekutivt dekret	Ja	Nej	Beror på
Nödbefogenheter	Starka	Svaga	Starka
Initiativtagande till lagstiftning	Lagstiftande församling	Exekutiva makten	Beror på
Lagstiftningsövervakande	Ja	Nej	Beror på
Exekutivt veto	Ja	Nej	Beror på
Tillsättande av regering	Exekutiva makten	Lagstiftande församling	Beror på
Övriga egenskaper			
Upplösning av parlament	Nej	Ja	Beror på

Tabell 1: Förmodade attribut för respektive system. (Cheibub et.al, 2013. s. 523)

Man kategoriserar alltså konstitutionerna med hjälp av tabellen ovan först i förhållande till de definierande egenskaperna för att sedan ta hänsyn till de valfria respektive övriga egenskaperna för att fastställa variationer inom och mellan kategorierna med hjälp av en multivariat regressionsmodell. För att kortfattat summera utfallet av studien så visas att variationen är väldigt stor mellan staternas faktiska system och de stereotypiska attribut som den klassiska typologin medger. Man talar om att resultaten tyder på behovet av skepticism av den traditionella kategoriseringens systemiska natur. Många länder är hybrider, och författarna noterar att tidsaspekten i när konstitutionen är skriven ofta avslöjar mer rörande maktodelningsstrukturen mellan den exekutiva och legislativa makten än vilket av de klassiska kategorierna som staten anses tillhöra. Man anser att fokus inte bör ligga på normativa frågor inom den klassiska kategoriseringen utan på underkategorier av systemen för att få mer exakta system utifrån staternas specifika egenskaper i förhållande till maktodelning. (Cheibub et al, 2013. s. 540)

Med bakgrund i dessa ovan nämnda publikationer kan vi se att forskningen på senare tid allt mer utmanar det allmänt vedertagna konceptualiseringen med en tredelad kategorisering inom maktindelning. Den tredelade kategoriseringsmodellen är en välanvänd metod och samtidigt som konceptet i sig är väl inarbetat så föreligger inte någon vetenskaplig konsensus rörande dess utformning, vilket styrks av ovanstående författade i deras verk. Trots detta tycks ett paradigmskifte vara avlägset, klassificeringsmodellen används trots en variation i dess innebörd och vi finner det därmed aktuellt att undersöka dess relevans på samtiden politiska system. Vi ämnar att i studien fokusera på en tredelad modell utarbetad av Giovanni Sartori som i efterföljande del kommer att presenteras.

2.2 Teoretiskt ramverk

I följande text kommer en redogörelse av Giovanni Sartoris idealtyper och dess kriterier för de respektive statsskick; presidentialism, parlamentarism och semipresidentialism. Vi har i det teoretiska ramverket eftersträvat att renodla Sartoris idealtyper, som till skillnad från publikationerna i *2.1 Tidigare forskning* använder den inarbetade tredelade klassificeringsmodellen och konceptualiserar sin syn på modellen. Sartori presenterar en renodlad syn på statsskicket och skapar raffinerade kriterier för kategoriseringsmodellen. Dessa kriterier kommer i ett senare kapitel att analyseras samt jämföras med tre utvalda fall.

Sartori (1994) inleder med att precisera tre grundläggande kriterier hos presidentialismen. Den första är att statens statsöverhuvud ska väljas antingen i direkta eller indirekta val, för att sitta under en viss tid, det brukar vara mellan fyra-åtta år, dessa val är så kallade popular elections. Den andra är den exekutiva makten, dvs regeringen och presidenten, i landet varken väljs eller kan avsättas av parlamentet, detta då författaren menar att det är presidenten som väljer regeringen och vilka ministrar som skall sitta i den, det är även upp till presidenten att avsätta regeringsmedlemmar utefter dennes vilja. Det tredje och sista karaktäriserande draget är att presidenten leder den exekutiva makten, alltså att den exekutiva makten ska gå från presidenten och rakt nedåt. Sammanfattningsvis preciserar Sartori presidentialism med följande tre egenskaper, (1) presidenten ska väljas i ett s.k. popular election (2) presidenten kan inte avsättas av parlamentet under sin regeringstid (3) presidenten är chef över regeringen, som denne har utsett. Det är endast om dessa tre punkter är uppfyllda som ett land kan räknas som en presidentialism, enligt Sartori (Sartori, Giovanni, 1994, s 83–84).

Sartori (1994) konstaterar att grundbulten i parlamentarism är parlamentets suveränitet. Den stora skillnaden mellan en presidentialismen och en parlamentarism är att den först nämnda

har en tydlig och separerad maktindelning, den nästkommande har en centrerad makt. Med detta menas att premiärministern och regeringen är i beroende ställning av en majoritet i parlamentet. Det är även så att den som är regeringschef, det vill säga premiärministern, inte får vara statschef. Det finns flera olika former av Parlamentarism och det som särskiljer de olika system är kopplingen mellan den exekutiva och den legislativa makten, skriver Sartori. För att kunna förstå parlamentarismen enligt författaren måste man förstå vem som kontrollerar partierna och vad partierna i sin tur kontrollerar. Detta konstaterar författaren att parlamentarismen bygger på, en princip han kallar power sharing, vilket innebär att man ser till premiärministerns maktbefogenheter och dennes förhållande till sina ministrar. Författaren menar att grunden för att förstå parlamentarism ligger i att förstå maktförhållandet mellan premiärministern och dess ministrar. Utifrån detta konstaterar författaren att det finns tre olika typer av parlamentarism som bygger på denna maktprincip. Vilka han kallar 1) a first above unequals 2) a first among unequals 3) a first among equals. Den första gruppen av parlamentarism beskriver Sartori med att premiärministern styr regeringen då denne fritt får välja regeringsmedlemmar, men även ta bort regeringsmedlemmar, dessa ministrar är med andra ord verkligen underordnade premiärministern. Premiärministern är alltid ledare för partiet och den som i slutändan verkställer, denna person/ledare kan inte bli avsatt genom en omröstning i parlamentet, med andra ord styr premiärministern över sina ministrar. Den andra gruppen av parlamentarism beskrivs som att premiärministern inte har en lika överlägsen roll över sina ministrar, men är ändå överlägsen. Denna premiärminister behöver inte vara den som är den officiella partiledaren men kan ändå inte bli avsatt genom en förtroende omröstning i parlamentet, denna person förväntas även sitta kvar om dess regeringsmedlemmar byts ut. I den tredje gruppen är premiärministern en av sina ministrar, han är en av deras jämlikar, och faller även med sina ministrar om så vore fallet. En premiärminister inom denna grupp, är jämställd med sina ministrar och har en liten kontroll över sina ministrar, enligt Sartori (Sartori, Giovanni, 1994, s 101–103). Sammanfattningsvis är Sartoris kriterier för en parlamentarism att 1) Parlamentet är den suveräna makten 2) Premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet 3) Regeringschefen får inte vara statschef.

Sartori (1994) beskriver semipresidentialism som en blandning av de två ovan beskrivna systemen, vilket författaren menar beror på att egenskaper som är karaktäristiska för de bägge systemen har tagits och använts inom det semipresidentiella. Vidare menar författaren att systemet är mest likt det presidentiella då presidentens roll är grundläggande i de båda

systemen, dock skiljer sig system mycket ifrån varandra i övrigt. Det som är gemensamt med presidenten i de bägge systemen är att denne väljs/utses genom ett val, och alltså inte utses av ett parlament, skriver Sartori. Inom semi-presidentialismen delar presidenten den exekutiva makten med en premiärminister, till skillnad från exempelvis en presidentialism där presidenten innehar all exekutiv makt. Med andra ord bygger även semi-presidentialismen på principen kring power sharing (gemensam makt). En semi-presidentialism måste bygga på den ovan beskrivna principen, som författaren även väljer att kalla dubbel maktstruktur, därför att presidenten är ledare för staten medan premiärministern är ledare för regeringen och det är viktigt skriver författaren att detta förhållande regleras (Sartori, Giovanni, 1994, s 121–122). Författaren tar sedan upp fem punkter som han anser vara karaktäriserande och måste finnas för att ett land skall vara semi-presidentiellt, 1) Presidenten ska väljas genom det så kallade popular vote, detta kan ske antingen i ett direkt val eller ett indirekt val och presidenten ska sitta på en förutbestämd tid 2) Presidenten ska dela sina maktbefogenheter inom den exekutiva makten med en premiärminister, och detta i enlighet med principen power sharing. De följande tre punkterna vidare definierar dessa två tidigare punkter, skriver Sartori 3) Presidenten är oberoende från parlamentet, men får inte regera/inne ha all exekutiv makt på egenhand, därför behöver presidentens vilja gå igenom/processas utav regeringen 4) Premiärministern och dennes ministrar är oberoende utav presidenten, men är beroende utav stöd från parlamentet och behöver få majoritet i det 5) Fördelningen av maktbefogenheter inom en semi-presidentialism tillåter alla former av balans och skiftning av den exekutiva makten (Sartori, Giovanni, 1994, s 131- 132). Sammanfattningsvis är Sartoris kriterier för en semi-presidentialism 1) Presidenten ska väljas i ett val, ett så kallat popular election 2) Presidenten och premiärministern delar på den exekutiva makten 3) Presidenten får inte inneha all exekutiv makt på egen hand utan måste få godkännande från regeringen 4) Premiärministern och regeringen är oberoende av presidenten, men är beroende av majoritet i parlamentet 5) Så länge balansen hålls i den exekutiva makten, kan maktbefogenheter bytas inom den.

Avslutningsvis ska de punkter som avslutat varje statsskick användas i analysen. Vi kommer applicera dessa på de valda länderna som presenteras i ett senare kapitel för att kunna fastställa vilka likheter och skillnader vi ser mellan Sartoris ideal och hur några exempel, i det här fallet länder, överensstämmer med idealen som presenterats. Nedan presenteras idealen i punktform ytterligare en gång:

- Presidentialism:
  - 1) presidenten ska väljas i ett s.k. popular election 2) presidenten kan inte avsättas av parlamentet under sin regeringstid 3) presidenten är chef över regeringen, som denne har utsett.
- Parlamentarism:
  - 1) parlamentet är den suveräna makten 2) Premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet 3) regeringschefen får inte vara statschef.
- Semipresidentialism:
  - 1) Presidenten ska väljas i ett val, ett så kallat popular election 2) Presidenten och premiärministern delar på den exekutiva makten 3) Presidenten får inte inneha all exekutiv makt på egen hand utan måste få godkännande från regeringen 4) Premiärministern och regeringen är oberoende av presidenten, men är beroende av majoritet i parlamentet 5) Så länge balansen hålls i den exekutiva makten, kan maktbefogenheter bytas inom den.

Dessa punkter skall senare läggas in i separata analyscheman i kapitlet jämförelsen, detta för att på ett vetenskapligt sätt kunna applicera dem på de valda länderna. Detta för att kunna urskilja de likheter eller skillnader vi ser i Sartoris ideal jämfört med länderna.

3. Metod

I denna del av studien kommer en redogörelse för de valda metoder som används i studien för att på ett vetenskapligt sätt kunna granska det valda materialet som används för att kunna besvara våra valda frågeställningar. Det kommer även en redogörelse för materialet samt varför vi valt det material som används genom studien, det kommer även en diskussion kring studiens reliabilitet och validitet. Metoden i denna studie kommer bestå utav en kvalitativ textanalys, samt så kommer komparation vara studiens huvudsyfte. Det är även en teoriprövande studie då vi utöver att jämföra Sartoris teori med riktiga fall, är det även av intresse att testa/pröva teorin.

Urvalet av stater till fallstudierna i det empiriska materialet baserar sig på en tanke om att eftersträva stater som liknar varandra i statsapparaten med tvåkammersystem och en skriven konstitution. De tre valda fallen utgör även typiska exempel på respektive system som de valts ut för att definiera. USA anses vara ursprunget för presidentialism och Frankrike ursprunget till semipresidentialism. Valet av Australien kan möjligtvis leda till funderingar hos den inlästa betraktaren då stereotypen för parlamentarism i många fall anses vara Storbritannien. Medan Storbritannien saknar en skriven konstitution så skapades Australien ur det forna kolonialväldet med en av Storbritannien upprättad konstitution, därav anser författarna att Australien utgör en god representant för parlamentarismen som styrelseskick med anor från Westminster. Därav anser vi att fallurvalen är att anses som typiska för respektive kategori

3.1 Val av metod

Den valda metoden för att kunna granska Giovanni Sartoris text i det teoretiska ramverket samt det materialet som används i kapitlet fallstudier är kvalitativ textanalys, vilket författarna Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud i boken *Metodpraktikan, konsten att studera samhälle, individ och marknad* (2012) beskriver som att man inom denna metod analyserar en text för att finna en genomgående idé, eventuellt en underliggande mening. Författarna menar att detta sker för att man ifrågasätter texten och att man ställer frågor för att få fram vad texten egentligen säger. När denna metod används behövs en stor förståelse för texten genom att man läser den fler gånger som helhet och som delar (Esaiasson et al, 2012, s 210–211). Denna metod ansågs mest relevant då syftet är att leta efter en tanke eller idé i Sartoris text kring författarens syn på styrelseskicken. Vi har valt att studera länderna Australien, Frankrike och USA då varje land representerar ett av styrelseskicken som beskrivs i teorin vi avser att pröva,

de har även gemensamt att alla tre länderna har ett tvåkammerssystem vilket vi fann underlättade studien då det var en gemensam faktor.

Typen av studie vi valt att göra är bland annat en teoriprövande, vilket enligt författarna Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud går ut på att man prövar en teori på ett empiriskt material som man antingen bekräftar eller förkastar, detta är enligt författarna en av de mest grundläggande typer av studier (Esaiasson et al, 2012, s. 40). Teorin är som tidigare skrivet Giovanni Sartoris där vi testar hans angivna kriterier om styrelseskick på ett valt empiriskt material, vilket är länderna Australien, Frankrike och USA, där materialet består utav utdrag från respektive lands konstitutioner samt utdrag från utrikesinstitutets sammanställda texter om de respektive ländernas politiska system.

3.2 Validitet & reliabilitet

För att studien ska ha god tillförlitlighet är det viktigt att den har god validitet och hög reliabilitet. Med validitet menas att det är en frånvaro av systematiska fel, att det finns en överensstämmelse mellan de teoretiska definitionerna och de operationella indikatorerna samt att man mäter det man avser att mäta (Esaiasson et al, 2012, s 57). Hög reliabilitet uppnås genom att studien är fri från/avsaknad från systematiska och osystematiska fel.

Resultatsvaliditet uppnås genom att man mäter det man påstår att man mäter (Esaiasson et al, 2012, s 63). Studien har hög validitet då det valda teoretiska materialet har en stark koppling till det empiriska materialet. Det vill säga att våra frågeställningar kan besvaras väl med det presenterade teoretiska och empiriska underlaget. Studien har även god reliabilitet då materialet återspeglar frågeställningarna, det enda som kan vara problematiskt för god reliabilitet är i teorikapitlet och analysdelen. Detta då Sartori inte är så tydlig med sina kriterier för parlamentarism, behövde materialet i större utsträckning än det övriga tolkas. Vi har försökt att tillgodose detta genom att vara tydliga med vad vi utläst från Sartoris text. Då USA är det stereotypiska valet för att representera presidentialism bör det ligga nära idealtypen och är därför en god representant i undersökningen. Likaså är Frankrike en lämplig representant för semipresidentialism eftersom att dess femte konstitution anses utgöra grunden för kategorin semipresidentialism och därav bör vara nära idealtypen vilket lämpar sig väl för undersökningen. Australien är inte det land man brukar använda sig utav för att representera parlamentarismen, där Storbritannien brukar användas som stereotyp. Vi valde att använda Australien då Storbritannien inte har en skriven konstitution, medan konstitutionen i Australien härrör från det brittiska imperiet. Vi gjorde därför valet att använda Australien som representant då de har en skriven konstitution, där statskicket i detalj

och dess ramverk finns återgivet och har ett liknande styrsystem som Storbritannien. Detta anser vi ökar studiens validitet då man kan avläsa Australiens parlamentariska styrelse i konstitutionen. Studien har en god validitet då de tre valda länderna har en skriven konstitution och vi anser att fallen bör ligga nära idealtyperna för respektive styrelseskick. Begreppen vi har i denna uppsats som behöver förklaras är legislativ makt, exekutiv makt samt popular vote. Legislativ makt är det som kallas den lagstiftande makten, det används mest i denna studie synonymt med parlamentet. Exekutiv makt som innebär den verkställande makten, det används mest synonymt med regeringen, presidenten och premiärministern. Popular election är en term som används i vårt teoretiska ramverk som innebär att den som får flest röster i ett val vinner.

3.3 Material

Det valda material som utgör denna studie anses högst relevant då, det teoretiska ramverket som utgör det som kommer bli den analytiska modellen blir högst applicerbart på det valda empiriska materialet. Källan till det teoretiska ramverket är en förstahandskälla då vi använder oss utav författarens egna teori som är hämtad från dennes egna bok. Det empiriska materialet i sin tur är även det relevant då det är högst applicerbart på den modell som kommer från det teoretiska ramverket och det kommer från trovärdiga källor, såsom konstitutionerna samt utdrag från utrikespolitiska institutet. Utrikespolitiska institutet har en hemsida som vi hämtat material från angående de valda ländernas politiska system, landguiden, då detta är en internetbaserad källa är informationen alltid uppdaterad. Konstitutionerna anses högst relevanta då det är dessa dokument som utgör grunden i en statsapparat.

Anledningen till att vi begränsar oss till Sartori för att skapa vår modell är dels med anledning av modellens lätthanterliga upplägg, och dels för att denne är en relevant teoretiker med en teori som är intressant ur ett statsvetenskapligt perspektiv. Med detta syftar vi till att Sartoris teori bör vara applicerbar på ett brett fallurval av länder. Eftersom att Sartoris kategoriseringsmodell är generell, till skillnad från exempelvis Siaroffs modell, fann vi det intressant att pröva en sådan typ av kategoriseringsmodell på länder som är typiska för sin kategori.

Urvalet av fall som använts till den empiriska delen anses som tidigare skrivet vara typiska för respektive kategorin. Den gemensamma nämnaren för fallen i denna studie är användandet av

ett tvåkammerssystem och en skriven konstitution. Ett annat urval av länder hade gett studien andra möjligheter. Användandet av ett fall från respektive system gör att resultatet inte nödvändigtvis kan generaliseras, då resultatet enbart återspeglar det faktiska urvalet. Ett annat eller bredare urval hade exempelvis gett oss möjlighet att utforska eventuella skillnader i förhållande till historisk bakgrund eller geografisk position. Fler länder med samma system hade kunnat leda till en större generaliserbarhet med bredare infallsvinkel. Detta leder även till en hög reliabilitet då urvalet av länder som representerar de olika styrsystemen är få. Fler länder hade kunnat gett en större generalisering men hade påverkat variationen inom de respektive kategorierna.

4. Fallstudier

I det följande kapitlet kommer en redogörelse för de valda länderna, Australien, Frankrike samt USA. Det kommer först en redogörelse med material från Landguiden för att sedan kompletteras med valda utdrag från respektive lands konstitutioner. Detta med syftet att skapa en god grund för läsaren inför den kommande analysen, samt den andra halvan av det analytiska materialet utöver det som står i det tidigare kapitalet teoretiskt ramverk.

4.1 Australien

Australien har ett parlamentariskt styrelseskick och den brittiska monarken är statschef i landet som i sin tur representeras av en generalguvernör, med en ceremoniell funktion. Generalguvernören tillsätter formellt premiärministern, det ingår även i dennes uppgifter att avsätta premiärministern om så skulle behövas. Den verkställande makten i Australien innehas och utövas av regeringen, vars arbete leds av premiärministern. Det som vidare ingår i premiärministerns uppgifter är att sätta ihop regeringen, således väljer premiärministern bland de invalda ledamöterna i det federala parlamentet, till att bli regeringsmedlemmar. Premiärministern står även ansvarig inför parlamentet. Utifrån Australiens tvåkammerparlament utgår den lagstiftande makten på federal nivå. Tvåkammerparlamentet består av representanthuset och senaten. Representanthuset består av 150 valda ledamöter och senaten består av 76 valda ledamöter. Det är främst representanthuset som utför det lagstiftande arbetet, dock har senaten möjlighet att förhindra lagförslag från representanthuset. På senare år har makten förflyttats från delstaterna till centralregeringen, exempelvis när det kommer till finansfrågor (Landguiden, 2018-05-04, Martina Johannesson).

Den australiensiska konstitutionen är uppbyggd med en tydlig struktur för maktindelning i form av att respektive maktorgan i statskicket behandlas separerat från varandra. Kapitel 1 behandlar den legislativa makten vars uppgift är att stifta lagar; kapitel två den exekutiva makten som förvaltar statsapparaten och utövar lagarna (Australia's Consitution. IV).

Sättet som de första tre kapitlen separerar statsmakten i tre institutioner kan tydas som ett bevis för att konstitutionen bygger på en princip om maktindelning, om än något anpassat till den australiensiska staten i form av ett parlamentariskt system där den exekutiva makten svarar inför den legislativa. Trots detta finns ingen skarp avgränsning i förhållandet mellan den legislativa och exekutiva makten. Den exekutiva makten i form av premiärminister och regeringens ministrar måste vara medlemmar av parlamentet, vilket i praktiken innebär att

dessa både är medlemmar av den exekutiva och den legislativa makten samtidigt. Tanken bakom detta är att den exekutiva makten både är medlemmar av samt svarar inför parlamentet. Det är enbart parlamentet som kan godkänna lagar, men ofta överlämnas stort tolkningsutrymme åt den exekutiva makten att reglera dessa ytterligare (Australia's Constitution, IV).

Konstitutionen föregicks av en konstitutionell debatt, vilka finns transkriberade, och kan liknas vid ett förarbete. Av dessa går att utläsa en tydlig tanke bakom att beskydda den juridiska maktens oberoende ställning, men är i övrigt väldigt sparsmakad vad gäller förhållandet mellan den legislativa och den exekutiva (Goldsworthy, 2007. s. 128). Den exekutiva makten svarar inför den legislativa men tillåter politiska ledare i partier eller koalitioner som innehar en majoritet i parlamentets underhus att utöva stor makt över den legislativa agendan och kontrollera utövandet av den exekutiva makten. Det är överhusets existens som balanserar upp detta genom att säkerställa att styrande politiska parti eller koalition endast kan få sina föredragna lagar antagna genom en överenskommelse mellan partier eller oberoende medlemmar som tillsammans utgör en majoritet av överhuset. Maktdelningsprincipen kan således sägas inte vara fullständigt implementerad i landet (Aroney m.fl. 2015, s 33). Framförallt utgör maktdelningsprincipen i Australien en form av garant av folkets rätt gentemot staten genom utövandet av den juridiska makten (Bagaric, 2011. s. 38).

4.2 Frankrike

Frankrike har ett semipresidentiellt system, det innebär i praktiken en blandning av ett parlamentariska och det presidentiella systemen. Den nuvarande författningen som gäller i Frankrike är från 1958 och kallas den femte republiken. Presidenten i landet är statschef, och bland dennes uppgifter ingår det att utnämna regeringen, men även att avsätta den om så skulle behövas. Bland dennes uppgifter finns även att utse premiärministern samt att utlysa bindande folkomröstningar. Presidenten kan även upplösa nationalförsamlingen genom en misstroendeförklaring och då utlysa nyval. Försättningsvis leder presidenten regeringens politik och har ett stort inflytande över utrikespolitiken och försvarspolitiken. Arbetsuppgifter som hör till premiärministern är att sköta det dagliga arbetet. Det franska parlamentet består utav två kammare, dessa är senaten som väljs i indirekta val och nationalförsamlingen vilken röstas fram i direkta majoritetsval. Nationalförsamlingen består av 577 valda ledamöter och har en starkare ställning än senaten då nationalförsamlingen kan avsätta en regering genom misstroendeomröstning samt så har de en avgörande röst i lagstiftningen. Senaten består av

348 valda ledamöter, dessa sitter i mandatperioder på sex år och hälften byts ut var tredje år. Dessa ledamöter väljs indirekt av 150 000 företrädare för bland annat kommunfullmäktige, regionala församlingar samt andra politiska instanser. Det franska rättsväsendet är baserat på den första enhetliga lagstiftningen, civillagen från 1804 (Landguiden, Martina Johannesson, 2018-05-21).

Frankrikes konstitution medger en struktur i förhållande till maktindelning då den tydligt separerar respektive maktinstitution i olika kapitel, och behandlar relationer mellan parlament och exekutiva makthavande. Kapitel två handlar om presidenten (exekutiv makt); kapitel tre om regeringen (exekutiv makt); kapitel fyra behandlar parlamentet (legislativ makt); kapitel sju till och med nio den dömande makten (juridisk makt). Artikel 23 framhäver en personuppdelning; att ett medlemskap i regeringen är inkompatibelt med att inneha en position i parlamentet eller någon form av representation på nationell nivå eller tjänst inom det offentliga. Artikel 16 i den franska deklARATIONEN om mänskliga och civila rättigheter, som är ett tillägg till den franska konstitutionen, fastslår att ett samhälle där det inte föreskrivs några garantier för rättigheter eller maktindelning inte har en konstitution (Franska konstitutionen).

När den franske kungen försökte fly från landet efter den franska revolutionen 1789, togs makten ifrån honom av en församling kallad nationalkonventionen. Det var efter att detta skedde som man upptäckte vikten av att den exekutiva makten och den legislativa makten inte kan utövas av samma person eller personer, detta kallas för personuppdelning. Senare uppstod förslag på att man till exempel ska kunna avsäga sig sina uppdrag från den exekutiva makten för att börja arbeta med den legislativa makten i Frankrike. Detta avfärdades dock med motiveringen att risken för korruption vid sådant agerande ansågs för stort och därför ska inte möjligheten att ändra position i staten finnas. Senare har detta motiverats med att folkets suveränitet måste skyddas och att man därför behöver reglera de statliga organen, det vill säga den exekutiva och legislativa makten, och begränsa dessa (Vile, 1998, s 207–210).

4.3 USA

USA är en presidentialism och landets statschef är presidenten, denne leder regeringens arbete och har även enskilt stora maktbefogenheter. Den amerikanska författningen, från 1789, är baserad på maktdelningsprincipen och är till för att se att den lagstiftande, exekutiva samt

dömmande makten håller en balans mellan varandra. I USA är den lagstiftande makten kongressen, den dömande makten är högsta domstolen och den exekutiva är regeringen som leds av presidenten. Bland presidentens arbetsuppgifter hör det till att vara högste befälhavare för militären, leda utrikespolitiken och regeringens arbete. Vid sidan av presidenten finns ett kabinett, de som arbetar i kabinettet utses av presidenten och har en rådgivande funktion i presidentens arbete. Det finns även departement, ämbetsverk samt några verkställande organ som tillhör presidentens administration. Presidenten har även till sitt förfogande personliga medarbetare som har inflytande över politiken. Kongressen är uppdelad i två kammare, representanthuset och senaten. För att ett lagförslag ska genomföras måste den godkännas i de bägge kamrarna, och innan man börjar rösta angående ett lagförslag bearbetas förslaget i utskott. Kongressen beslutar även i krigs frågor och godkänner formella fördrag med främmande makter. Presidenten har makt att lägga in veto mot förslag som kongressen beslutar om, men kongressen kan i sin tur kringgå presidentens veto om två tredjedelars majoritet röstar emot det. Representanthuset består av 435 ledamöter och senaten består av två ledamöter från varje delstat, av landets samtliga 50 delstater. Presidenten är inte beroende av stöd från kongressen och kan varken upplösa kongressen eller utlysa nyval. Presidenten kan enbart avlägsnas från sitt ämbete om denne missbrukat sin makt och ställs inför riks rätt. En president väljs i ett indirekt val som hålls vart fjärde år, där man röstar på elektorer inom sin delstat som sedan utser den vinnande presidentkandidaten (Landguiden, 2018-05-21, Ylva Lindahl).

Konstitutionen i USA är uppbyggd med en struktur som tydligt medger maktdelning; Artikel 1 konstaterar att kongressen är innehavare av all legislativ makt; Artikel 2 att presidenten innehar den exekutiva makten; Artikel 3 att den juridiska makten i staten är belägen i en högsta domstol och i andra underordnade domstolar som medges av kongressen (Amerikanska konstitutionen).

En president i USA kan enbart avsättas genom riks rätt (2:4) eller i enlighet med sektion 4 i det 25:e författningstillägget. Det 25:e författningstillägget innebär bland annat att en president kan förklaras oförmögen att utföra sitt arbete, och kan därmed avsättas genom att vicepresidenten tillsammans med en majoritet av kabinettet startar processen och godkänns av en kvalificerad majoritet i både över- och underhuset. Detta tillägg kan antas primärt syfta till att klargöra successionsordningen och befogenheter för vicepresidenten samt kabinettet vid eventuella sjukdomsfall. Artikel 2 sektion 4 i författningen medger däremot en process där en

president (eller andra tjänstemän inom federationen) kan avsättas genom riksrätt för förräderi, bestickning eller andra höga brott och förseelser. (Amerikanska konstitutionen)

För vidare att tolka avsikterna med konstitutionerna används med fördel en serie publikationer vid namn "The Federalists Papers" som ursprungligen publicerades som artiklar i tidskrifter under åren 1787–1788 och utgör idag en källa för uttolkningen av den amerikanska konstitutionen. Vi har lyft ut tre artiklar till vår hjälp, volym 47, 48 och 51 (The Federalist Papers).

Madison menar att ackumuleringen av alla makter, delvis den legislativa, exekutiva och juridiska i samma händer utgör definitionen av tyranni (Madison (1), 1788). Dessa institutioner behöver i grunden vara separerade, och befogenheter som tillhör en av dessa bör inte direkt eller fullständigt administreras av någon av de övriga. Denna typ av makt skulle vara av inkräktande natur och bör effektivt hindras från att ske. Det är grunden till ett fritt styrelseskick, vilket är någonting som måste bevaras genom att denna maktbalans säkerställs för att undvika överträdelser som resulterar i en tyrannisk koncentration av statens maktbefogenheter (Madison (2), 1788).

Varje institution bör ha en egen vilja, och den största säkerheten mot en gradvis koncentration av makten i samma institution bör vara att ge de som administrerar respektive institution de nödvändiga konstitutionella medel och personliga motiv för att motstå de andra. Människans intressen måste kopplas till de konstitutionella rättigheterna, och återspegla naturrätten (Madison (3), 1788).

Först måste man tillåta staten att kontrollera de som den styr över, för att i nästa steg ålägga staten att kontrollera sig själv. Ett beroende av folket är den primära kontrollen för en stat. Det är viktigt för en republik att skydda samhället mot förtryck av dess härskare, men också att skydda den ena delen av samhället gentemot den andra partens orättvisor, det vill säga att skydda minoriteten mot majoritetens förtryck (Madison (3), 1788).

Styrets olika magistrat bör hämtas från samma källa av auktoritet, folket. Vissa avsteg från principen medges dock, utövandet av den juridiska makten kräver särskilda kvalifikationer, och valet av dessa bör garantera att de bäst lämpade kandidaterna får denna position. Medlemmarna i varje institution bör vara så lite beroende som möjligt av de andra, varvid den

högsta juridiska makten bör vara permanent tillsatt för att kunna frigöra sig från den institution som tillsätter den (Madison (3), 1788).

5. Analys

I det följande kapitlet kommer en analys att genomföras baserat på det tidigare presenterade teoretiska ramverkets material samt kapitlet om fallstudiernas material. Detta för att sedan följas av en jämförelse mellan Sartoris teorier om de respektive styrelseskickerna och tre utvalda fall som vi anser representera presidentialismen, parlamentarism och semipresidentialism.

5.1 Analys och jämförelse

Presidenten i USA utses genom ett indirekt val där man röstar genom elektorer som sedan i sin tur utser den vinnande presidentkandidaten. I och med detta röstar man inte direkt på presidentkandidaten utan på en elektor. Då det blir den populäraste kandidaten som vinner är det i likhet med det Sartori kallar popular election, då det som tidigare skrivet innebär att den populäraste kandidaten vinner. Sartoris första idealtyp för presidentialismen uppfylls av USA, då presidenten väljs genom popular election.

Presidenten kan inte avsättas av parlamentet i USA, denna kan endast bli avsatt om den har missbrukat sin makt. Om presidenten ska bli avsatt på grund av maktmissbruk så ställs denne inför riksrett i enlighet med den amerikanska konstitutionens andra artikel sektion fyra.

Presidenten kan inte avsättas genom ett missförtroendevotum av parlamentet i USA, utan kan endast bli avsatt genom en riksrättsprocess alternativt genom att vicepresidenten och kabinettet anser presidenten oförmögen att utföra sitt uppdrag.

Sartoris andra kriterium beskriver att presidenten inte ska kunna avsättas av parlamentet, därav finns det en likhet mellan Sartoris kriterium och hur det fungerar i detta fall i USA.

Presidenten är regeringschef och utser själv sina regeringsmedlemmar, eller som det heter i USA kabinetsmedlemmar. Sartori har satt detta som sitt tredje och sista kriterium att presidenten ska vara regeringschef samt själv utse dess medlemmar. I och med detta blir även det sista kriteriet en likhet mellan Sartori och hur det fungerar i det fall som utvalts att representera presidentialismen i denna studie, nämligen USA. Sammanfattningsvis har USA en likhet med de tre satta kriterierna för att uppfylla Giovanni Sartoris idealtyp för presidentialism.

Presidentialism	USA	Likhet/Skillnad
Presidenten ska väljas i ett s.k. popular election	En president väljs i ett indirekt val, där den med flest elektorströster vinner	Likhet
Presidenten kan inte avsättas av parlamentet under sin regeringstid	Presidenten kan endast avlägnas från sitt ämbete om denne missbrukat sin makt och ställs inför riks rätt	Likhet
Presidenten är chef över regeringen, som denne har utsett.	Presidenten är chef över regeringen, och utser själv sitt kabinett/regering	Likhet

Australien och Parlamentarismen:

Det första och andra kriterierna för en parlamentarism besvaras bäst tillsammans, dessa kriterier är, parlamentet är den suveräna makten och premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet. I Australien ansvarar premiärministern och dennes regering inför parlamentet, detta betyder i och med att premiärministern står ansvarig inför parlamentet att parlamentet är den högsta instansen i landet, vilket innebär att parlamentet är den suveräna makten, detta i likhet med Sartoris första kriterium. Det är även så att premiärministern och dennes regering behöver ha stöd i parlamentet i Australien, vilket besvarar Sartoris andra kriterium att premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet. När premiärministern står ansvarig inför parlamentet, behövs ett godkännande av dem, och för ett godkännande behövs en majoritet i parlamentet. Texten som står med i analys-schemat nedan besvara båda kriterierna då de är snarlika och besvaras på bästa sätt med den här texten.

Då den brittiska monarken är statschef innebär det att premiärministern i Australien inte kan vara det, vilket besvarar det tredje och sista av Sartoris kriterier, då rollen som statschef redan är upptagen utav den brittiska monarken i representation av en generalguvernör, kan inte regeringschefen vara statschef. Detta blir per automatik en likhet, då rollen som statschef är förutbestämd att vara den brittiska monarken.

Sammanfattningsvis uppfylls Giovanni Sartoris tre kriterier för hans idealtyp av parlamentarism av Australien.

Parlamentarism	Australien	Likhet/Skillnad
Parlamentet är den suveräna makten	Den exekutiva makten står till svars inför den legislativa, eller premiärministern står ansvarig inför parlamentet	Likhet
Premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet	Den exekutiva makten står till svars inför den legislativa, eller premiärministern står ansvarig inför parlamentet	Likhet
Regeringschefen får inte vara statschef	Det är den brittiska monarken som är statschef, denne representeras av en generalguvernör	Likhet

Frankrike och semipresidentialismen:

Det hålls val i Frankrike vart femte år som det väljs en president, det är den kandidat som uppnår över femtio procent av rösterna som vinner. Detta överensstämmer med Sartoris första kriterium då presidenten väljs i det som kallas popular election då det är den kandidat som får flest röster som vinner.

Den exekutiva makten delas mellan presidenten och premiärministern, men de har olika arbetsuppgifter som de delat mellan sig. Detta överensstämmer med det som Sartori har med i sitt andra kriterium där det står skrivet att presidenten och premiärministern ska dela den exekutiva makten.

Det tredje kriteriet är att presidenten inte får inneha all exekutiv makt på egen hand utan måste få godkännande från regeringen. I Frankrike delar presidenten den exekutiva makten med premiärministern och även regeringen då de är en del av den exekutiva makten, vilket överensstämmer med det Sartori skriver, dock är presidenten i behov av stöd från parlamentet och inte i behov av stöd från regeringen, vilket går emot Sartoris kriterium, därför är detta kriterium en skillnad då de skiljer sig åt på denna punkt.

Premiärministern och regeringen är i beroende till presidenten, då premiärministern väljs av presidenten samt så kan presidenten tillsätta men även avsätta regering, dessutom styr presidenten regeringens politik. Detta går emot det Sartori skriver i sitt fjärde kriterium då premiärministern och regeringen ska vara oberoende av presidenten, därför uppfylls inte detta kriterium och blir en skillnad.

Det femte kriteriet menar att maktbefogenheter inom den exekutiva makten kan bytas så länge

inte balansen bryts. Det upplevs som att det i Frankrike inte är lätt att byta maktbefogenheter inom den exekutiva makten, därför anses detta vara en skillnad.

Semipresidentialism	Frankrike	Likhet/Skillnad
Presidenten ska väljas i ett val, ett så kallat popular election	Presidenten väljs i ett val som hålls vart femte år	Likhet
Presidenten och premiärministern delar på den exekutiva makten	Presidenten och premiärministern delar på den exekutiva makten, de har olika arbetsuppgifter som de sköter	Likhet
Presidenten får inte inneha all exekutiv makt på egen hand utan måste få godkännande från regeringen	Presidenten delar den exekutiva makten med premiärministern och regeringen. Presidenten är i behov av stöd från parlamentet	Skillnad
Premiärministern och regeringen är oberoende av presidenten, men är beroende av majoritet i parlamentet	Premiärministern och regering är i beroende till presidenten, då premiärministern väljs av presidenten samt så styr presidenten regeringens politik och tillsätter samt kan avsätta regeringen	Skillnad
Så länge balansen hålls i den exekutiva makten, kan maktbefogenheter bytas inom den	De bestämda maktbefogenheterna kan inte enkelt bytas inom den exekutiva makten	Skillnad

6. Slutsats & avslutande diskussion

Nedan kommer det tidigare analyserade materialet att presenteras för att kunna besvara frågeställningen och slutsatser kommer dras. Det kommer även hållas en avslutande diskussion där de problem som uppstod diskuteras.

6.1 Slutsats

För att besvara den första frågeställningen; sett utifrån Sartoris teori om parlamentarismens idealtyp, till vilken grad kan det australiensiska statskicket anses likna sitt ideal? Det kunde utläsas tre kriterier från Giovanni Sartoris ideal om parlamentarism. Dessa tre kriterier var, 1) parlamentet är den suveräna makten 2) Premiärministern och dennes regering behöver ha majoritet i parlamentet 3) regeringschefen får inte vara statschef.

Australiens system uppfyller en hög likhetsgrad med dessa tre kriterier och därför uppfyller Australien Giovanni Sartoris idealtyp för parlamentarism. Sammanfattningsvis har Australien en hög likhetsgrad med Giovanni Sartoris idealtyp.

För att besvara den andra frågeställningen; sett utifrån Sartoris teori om presidentialismens idealtyp, till vilken grad kan det amerikanska statskicket anses likna sitt ideal? Det kunde även här utläsas tre kriterier från Giovanni Sartoris ideal om presidentialism. Dessa kriterier var, presidenten ska väljas i ett s.k. popular election 2) presidenten kan inte avsättas av parlamentet under sin regeringstid 3) presidenten är chef över regeringen, som denne har utsett.

Det amerikanska systemet uppfyller en hög likhetsgrad med dess tre kriterier och uppfyller därför Giovanni Sartoris idealtyp för en presidentialism. Avslutningsvis har USA en hög likhetsgrad med Giovanni Sartoris idealtyp.

Den amerikanska riksriätten klassificerar vi inte som ett parlamentariskt instrument att visa missnöje med presidenten i den mån att det bör utgöra ett missförtroendevotum på samma sätt som i exempelvis det parlamentariska styrelseskicket. Vår tolkning är att instrumentet åtminstone inte är ämnat att användas i det syftet. En anledning till att det skulle kunna klassificeras som ett sådant instrument är det tolkningsutrymme som rekvisiten i lagtexten medför. Texten gör gällande att riksriätt med avsättning som följd kan hållas för förräderi, bestickning, allvarliga brott och förseelser (*misdemeanors*), och det är just

tolkningsmöjligheterna i det sista rekvisitet som i teorin skulle kunna ge parlamentet en anledning att utnyttja lagstödet till att utgöra en form av missförtroendeförklaring.

För att besvara den tredje frågeställningen; sett utifrån Sartoris teori om semipresidentialismens idealtyp, till vilken grad kan det franska statskicket anses likna sitt ideal? Utifrån Sartoris bok kunde fem kriterier för utläsas om en idealtyp för semipresidentialism. Dessa kriterier var, 1) Presidenten ska väljas i ett val, ett så kallat popular election 2) Presidenten och premiärministern delar på den exekutiva makten 3) Presidenten får inte inneha all exekutiv makt på egen hand utan måste få godkännande från regeringen 4) Premiärministern och regeringen är oberoende av presidenten, men är beroende av majoritet i parlamentet 5) Så länge balansen hålls i den exekutiva makten, kan maktbefogenheter bytas inom den.

Det franska systemet uppfyller en hög likhetsgrad med två utav dessa kriterier, nämligen de två förstnämnda. På de resterande tre kriterierna gjordes bedömningen att likhetsgraden inte var hög och uppgavs därför för att vara skillnader. På grund utav att tre av fem kriterier uppgavs vara skillnader dras slutsatsen att det franska systemet har vissa likheter med Giovanni Sartoris idealtyp för semipresidentialism, men att likhetsgraden inte är hög, detta då endast två utav fem kriterier hade hög likhetsgrad med idealet.

För att förhålla Sartori gentemot andra typologier så gör vi nedan en kortare sammanställning i jämförelse med de system som återfinns studien under *2.1 Tidigare forskning*.

I förhållande till Sartori så förkastar Siaroff konceptet med semipresidentialism som en ihopbakad kategori och skapar fler klassificeringar till fördel för systemens uppbyggnad med fokus på presidentens makt. Till skillnad från Sartori använder han sig av inte mindre än åtta kategorier i stället för Sartoris tre. Fler kategorier ger en mer rättvis bedömning av det faktiska förhållandet i staten och mer träffsäkert i förhållande till vilket system det faktiskt rör sig om. Med fler kategorier så behövs fler uttryck, etiketter på kategorier så som parlamentariska system med presidentdominans, parlamentariska system med ceremoniell president blir då aktuella att använda istället för att anse att staten har ett semipresidentiellt system. Det är en aspekt som ger ett mer exakt system där kategorierna avspeglar den faktiska maktdelningen inom statsapparaten och som saknas i Sartoris tre kategorier.

Persson et. al. lägger till skillnad från Sartori ett fokus på ansvarsutkrävande inom statsapparaten, med andra ord hur makten kontrolleras genom val och maktdelning och hur

väljarna kontrollerar sina makthavare genom ansvarsutkrävande. Möjligheten att kräva ansvar hos sina makthavare diskuteras inte i lika stor utsträckning hos Sartori.

Cheibub et al. pekar på att många länder är hybrider mellan de tre klassiska kategorierna, och menar att kategoriseringsmässigt så bör fokus ligga på att skapa underkategorier för respektive system i den mån som mer precisa egenskaper gällande statsapparaten eftersöks istället för att stirra sig blind på normativa frågor inom den klassiska tredelade kategoriseringen.

Vad Sartori däremot har är ett lätthanterligt system som bygger på ett väl inarbetat koncept med stor generaliserbarhet som är användbart i många sammanhang. De tre kategorierna som han definierar tillåter en övergripande klassificering, men på detaljnivå så saknas den träffsäkerhet som enbart kan genereras genom ett större och mer avancerat system. Syftet med Sartoris klassificering tros inte vara att skapa ett system på detaljnivå utan att klargöra sin tolkning av ett befintligt system som kommer att kunna tillämpas generellt och över tid. Sartoris system är inte lika detaljerat som dess konkurrenter i form av alternativa typologier, fördelen med detta är att det blir mer generell och applicerbar. Om man ser till alternativa och mer avancerade klassificeringar så är dess kriterier mer detaljerade och kategorierna i sig blir "låsta" i förhållande till en förmodad framtida utveckling.

6.2 Avslutande diskussion

Slutsatsen är utifrån respektive frågeställning att både USA och Australien uppfyller respektive kriterier för sin idealtyp som utmålats Sartori, alltmedan Frankrike som semipresidentiellt system avviker från majoriteten av sin idealtyps kriterier. Betyder resultatet då att Frankrike inte kan kategoriseras som ett semipresidentiellt system eller att Sartoris kategoriseringsmodell i sin helhet bör förkastas?

Vi ser egentligen ingenting konstigt med att systemen avviker från idealtypen, en idealtyp är baserad på en teoretisk tanke som inte alltid är uppnåelig på ett praktiskt plan. Inget statskick är perfekt och generellt tillämpningsbart på alla stater, implementeringen anpassas individuellt till de omständigheter som råder i den stat som det tillämpas i. Semipresidentialismen är ett sentida fenomen som uppkom under 1900-talet och kombinerar delar av de två äldre systemen i parlamentarism och presidentialism i en hybridvariant av bägge statskickerna. Vi ser det som naturligt att idealtypen som uppmålas av Sartori i sig inte är fullständigt tillämpad i

Frankrikes fall, och kan konstatera att det är nästan mer förvånansvärt att det inte framkom ytterligare avvikelser vid analysen av Australien och USA. Vi har valt att begränsa studien till ett urval av tre kategorier av statsskick som utmålats av Sartori, detta är givetvis inte det enda sättet att kategorisera statsskick på. Studien är ett resultat av våra tolkningar av vårt urval av material - både teoretiskt och empiriskt. Idealtyperna är konstruerade efter Sartoris teori och detta påverkar givetvis utfallet av studien i hög grad, utfallet är beroende av den analytiska ram som studien tillämpar. Utfallet hade förmodligen kunnat vara annorlunda med en annan analysram baserad på andra teorier eller en annan teoretikers idealtyper utöver Sartori. Andra teoretiker tillämpar sig ofta av en större mångfald av kategorier, någonting som vi inte helt bortsett från under studien men för genomförandets skull valde vi att fokusera på det system som Sartori nyttjar. En möjlighet för vidare forskning är att ställa olika författares idealtyper av systemen mot samma referenser, i form av länder, och jämföra utfallen i kategoriseringen. Exempelvis genom att testa Sartoris modell parallellt med andra modeller för att se i vilken mån statsskicken faktiskt överensstämmer med den här typen av kategoriseringsmodeller överlag.

Sartoris idealtyper konkretiseras dock ej i samma omfattning som genomförs i de alternativa typologier som presenteras i tidigare forskning. Viss tolkningsmån lämnas åt betraktaren, framförallt i förhållande till beskrivningen av hans idealtyp inom parlamentarismen. Det är viktigt att poängtera att vi presenterar vår tolkning av Sartori i denna studie. Detta då det bland annat var svårare att utläsa kriterier för parlamentarismen än vad det var att utläsa kriterierna hos presidentialism och semipresidentialism. Att tydliggöra vilka kriterierna är på samma sätt som han har gjort på de andra styrelseskicken skulle tydliggöra teorin och underlätta testandet. Det som teorin även kan utvecklas inom är om man ser till artikeln av Persson et al. I den artikeln lägger de mycket fokus på folkets möjlighet att kunna kräva ansvar av sina framvalda makthavare. Detta är en aspekt som Sartoris teori knappt nämner vilket skulle kunna ge en bredare och mer omfattande teori.

Bidraget som denna studie genererar är en praktisk tillämpning av Sartoris teoretiska system för att testa hur en generell kategorisering fungerar för att beskriva verkliga politiska system.

Vår reflektion är att Sartoris teori fyller en viss praktisk funktion inom statsvetenskapen, samtidigt som det finns viss utvecklingspotential på området. Vi ser Sartoris system som en

klassifikation som enbart använder tre övergripande kategorier som genererar stor generaliserbarhet. I enlighet med Cheibub et. al ser vi snarare möjligheten att modellen kan utgöra en grund för vidareutveckling och anpassning i de kontext då ytterligare specificering av attributen behöver tillämpas. Dock anser vi inte Sartoris modell som fulländad för den här typen av generell kategorisering om man ser till utfallet av Frankrike som testobjekt. Frankrike bör med tanke på dess bakgrund som urtyp av semipresidentiellt statskick överensstämma i en högre grad med attributen som anges av Sartori för ett semipresidentiellt system. En förklaring till detta kan vara just kategorin semipresidentiella system, som är en hybrid av de båda andra kategorierna och därför kan anses vara svårdefinierad inom ramarna för ett kategoriseringssystem. Om man ser till alternativa typologier, och vi tänker här på Siaroff i synnerhet så förkastas semipresidentialismen som en enskild kategori till förmån för flertalet mer specifika kategorier i syfte att fånga upp samtliga variationer av statskick som annars faller under den kategorin. En fråga som väcks i detta samband är huruvida semipresidentialism är ett användbart begrepp, om dess definition hos Sartori bör ifrågasättas och omarbetas eller om vi ser idealtyperna som just ideal - där variation är någonting naturligt eftersom att idealen på ett praktiskt plan kan anses vara ouppnåeliga.

En av studiens svagheter är det begränsade urval av fall som testats mot teorin, om än kvantitativt. Styrkan i detta är att vi på djupet tilläts undersöka och förklara respektive stat, istället för att kvalitativt inhämtat den data som modellen efterfrågat. Ett annat eller ett större urval av länder hade gett studien större möjligheter då användandet av ett representativt fall från respektive system inte genererar någon större generaliserbarhet. Resultatet av studien hade kunnat generera en större generaliserbarhet med en bredare infallsvinkel.

Som tidigare nämnt har det avgränsade teoretiska ramverk som vi använt oss av effekter på resultatet i studien; det hade varit intressant att ha ett bredare teoretiskt ramverk, där fler teoretiker lagts in och jämförts eller tolkats och slagits samman till eventuellt andra kriterier. En djupare diskussion hade kunnat hållas med fler ingångsvärden, och hypotetiskt sett så hade utfallet kunnat bli annorlunda.

7. Källförteckning

Aroney, Nicholas, Gerangelos, Peter A., Murray, Sarah & Stellios, James Stephen (2015). *The Constitution of the Commonwealth of Australia: history, principle and interpretation*. Cambridge: Cambridge University Press [Hämtad 2018-05-25]
<https://ssrn.com/abstract=2710431>

Australia's Constitution With Overview and Notes by the Australian Government Solicitor [Hämtad 2018-05-25]
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Senate/Powers_practice_n_procedures/Constitution.aspx

Bagaric, M. (2011). Separation of powers doctrine in australia: De facto human rights charter. *International Journal of Punishment and Sentencing*, 7 [Hämtad: 2018-05-25]
<https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/punisen7&i=29>.

Boix, Carles & Stokes, Susan. (red.) (2006). *The Oxford Handbook of Comparative Politics*. New York: Oxford University Press.

Cheibub, J. A. Elkins, Z. Ginsburg, T. (2013). *Beyond presidentialism and parliamentarism*. Cambridge University Press. [Hämtad: 2019-01-04] <https://search-proquest-com.db.ub.oru.se/docview/1533427456/fulltext/5650B03475C34840PQ/1?accountid=8028>

Constitution of the United States of America [Hämtad 2018-05-25]
<https://www.archives.gov/founding-docs/constitution-transcript>

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Landguiden (2017) *Australien: Politiskt system*, Martina Johannesson [Hämtad 2018-05-11]
[\[https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/oceanien/australien/politiskt-system/\]](https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/oceanien/australien/politiskt-system/)

Landguiden (2017) *Frankrike: Politiskt system*, Martina Johannesson [Hämtad 2018-05-11]
[<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/europa/frankrike/politiskt-system/>]

Landguiden (2017) *USA: Politiskt system*, Ylva Lindahl [Hämtad 2018-05-11]
[<https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/nordamerika/usa/politiskt-system/>]

Madison, James (1) (1788) The Federalist, No. 47, *The Particular Structure of the New Government and the Distribution of Power Among Its Different Parts*. [Hämtad 2018-05-23]
https://www.gutenberg.org/files/1404/1404-h/1404-h.htm#link2H_4_0047

Madison, James (2) (1788) The Federalist, No. 48, *These Departments Should Not Be So Far Separated as to Have No Constitutional Control Over Each Other* . [Hämtad 2018-05-23]
https://www.gutenberg.org/files/1404/1404-h/1404-h.htm#link2H_4_0047

Madison, James (3) (1788) The Federalist, No. 51, *The structure of the Government Must Furnish the Proper Checks and Balances Between the Different Departments*. [Hämtad 2018-05-23] https://www.gutenberg.org/files/1404/1404-h/1404-h.htm#link2H_4_0047

Persson, T. Roland, G. Tabellini, G. (1997) Separation of powers and political accountability. *The Quarterly Journal of Economics*, 112(4) [Hämtad 2019-01-04] <https://academic-oup-com.db.ub.oru.se/qje/article/112/4/1163/1911726>

Sartori, Giovanni. (1994) *Comparative constitutional engineering: an inquiry into structures, incentives and outcomes*, Basingstoke: Macmillian

Siaroff, A. (2003). Comparative presidencies: The inadequacy of the presidential, semi-presidential and parliamentary distinction. *European journal of political research*, 42(3) [Hämtad: 2019-01-02]

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=afh&AN=9635604&site=ehost-live>

The Constitution of France [Hämtad 2018-05-21] <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/constitution-of-4-october-1958.25742.html>

Vile, M. J. C. (1998[1967]). *Constitutionalism and the separation of powers*. 2. ed
Indianapolis: Liberty Fund